

Аналітична довідка щодо норм законодавства, які підтверджують звільнення кредитних спілок від використання реєстраторів розрахункових операцій

Норма Закону України „Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг”	Норми інших законодавчих актів та коментарі
<p>Преамбула Цей Закон визначає правові засади застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг. Дія його поширюється на усіх суб'єктів господарювання, їх господарські одиниці та представників (уповноважених осіб) суб'єктів господарювання, які здійснюють розрахункові операції у готівковій та/або безготівковій формі.</p> <p>Стаття 2. У цьому Законі терміни вживаються у такому значенні: розрахункова операція - приймання від покупця готівкових коштів, платіжних карток, платіжних чеків, жетонів тощо за місцем реалізації товарів (послуг), видача готівкових коштів за повернутий покупцем товар (ненадану послугу), а у разі застосування банківської платіжної картки - оформлення відповідного розрахункового документа щодо оплати в безготівковій формі товару (послуги) банком покупця або, у разі повернення товару (відмови від послуги), оформлення розрахункових документів щодо перерахування коштів у банк покупця;</p>	<p>Визначення терміну „покупець” у законі відсутнє. Проте, згідно Статті 655 Цивільного кодексу України „Договір купівлі-продажу”</p> <p>1. За договором купівлі-продажу одна сторона (продавець) передає або зобов'язується передати майно (товар) у власність другій стороні (покупцеві), а покупець приймає або зобов'язується прийняти майно (товар) і сплатити за нього певну грошову суму.</p>
<p>Висновки:</p> <p>1. Прибуткова розрахункова операція передбачає отримання грошових коштів від покупця, а видаткова розрахункова операція – виключно повернення коштів покупцеві за повернутий товар (ненадану) послугу.</p> <p>2. РРО має застосовуватися суб'єктами господарювання до операцій, які передбачають передання права власності на товари (послуги). Покупцем визнається особа, яка набуває право власності на товари (послуги).</p>	
Норма Закону України „Про кредитні спілки”	Норми інших законів та коментарі
<p>Стаття 1. Визначення кредитної спілки. Кредитна спілка – це неприбуткова організація, заснована фізичними особами, професійними спілками, їх об'єднаннями на кооперативних засадах з метою задоволення потреб її членів у взаємному кредитуванні та наданні фінансових послуг за рахунок об'єднаних грошових внесків членів кредитної спілки.</p>	

<p>Статті 21. Господарська діяльність кредитної спілки. Кредитна спілка відповідно до свого статуту: приймає вступні та обов'язкові пайові та інші внески від членів спілки; надає кредити своїм членам...; залучає на договірних умовах внески (вклади) своїх членів на депозитні рахунки як у готівковій, так і в безготівковій формі...; Провадження кредитною спілкою іншої діяльності, крім передбаченої цим Законом, не допускається.”</p>	<p>Згідно Статті 1054. Цивільного кодексу України „Кредитний договір” 1. За кредитним договором банк або інша фінансова установа (кредитодавець) зобов'язується надати грошові кошти (кредит) позичальникові у розмірі та на умовах, встановлених договором, а позичальник зобов'язується повернути кредит та сплатити проценти. Пунктом 14.1.206 Статті 14 Податкового кодексу України, визначено, що проценти – дохід, який сплачується (нараховується) позичальником на користь кредитора як плата за використання залучених на визначений або невизначений строк коштів або майна.</p>
<p>Стаття 23. Кошти членів кредитної спілки 1. Внески (вклади) членів кредитної спілки на депозитні рахунки, а також нарахована на такі кошти та пайові внески плата (проценти) належать членам кредитної спілки на праві приватної власності.</p>	
<p>Висновки:</p> <p>3. Позичальники кредитної спілки не набувають права власності на кредити, а кредитна спілка не набуває права власності на вклади своїх членів.</p> <p>4. Залучення вкладу та надання кредиту не є оплатою за товар (послугу) чи видачею готівкових коштів за повернутий товар (ненадану послугу).</p> <p>5. Проценти, які отримуються кредитною спілкою чи сплачуються нею є платою за користування грошовими коштами, а не платою (тарифом, комісією) за надання.</p> <p>6. Члени кредитної спілки не є покупцями, які здійснюють розрахункові операції.</p>	
<p>ЗАГАЛЬНИЙ ВИСНОВОК: Кредитні спілки не мають використовувати РРО при здійсненні готівковий операцій зі своїми членами.</p>	

Проте, Державна фіскальна служба України посилається на:

- п. 2 Статті 3 Закону України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг», в якому зазначається, що **суб'єкти господарювання, які здійснюють розрахункові операції в готівковій та/або безготівковій формі** (із застосуванням платіжних карток, платіжних чеків, жетонів тощо) **при продажу товарів (наданні послуг)** у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг, а також операції з приймання готівки для подальшого її переказу, **зобов'язані видавати особі, яка** отримує або повертає товар, **отримує послугу або відмовляється від неї**, включаючи ті, замовлення або оплата яких здійснюється з використанням мережі Інтернет, при отриманні товарів (послуг) **в обов'язковому порядку розрахунковий документ встановленої форми на повну суму проведеної операції.**

- п. 1 Статті 9 Закону «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг», який, як стверджує ДФС, стосується обов'язкового застосування РРО та розрахункових книжок при наданні послуг підприємствами, установами та організаціями усіх форм власності, крім підприємств торгівлі та громадського харчування у разі проведення розрахунків у касах цих підприємств, установ і організацій з оформленням прибуткових і видаткових касових ордерів та видачею відповідних квитанцій, підписаних і завірених печаткою у встановленому порядку, і підтверджує, що при наданні послуг, у тому числі, фінансових, розрахунки мають проводитись із застосуванням РРО на загальних підставах.

- п. 5 Статті 1 Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг», відповідно до якого фінансова послуга – це операції з фінансовими активами, що здійснюються в інтересах третіх осіб за власний рахунок чи за рахунок цих осіб, а у випадках, передбачених законодавством, - і за рахунок залучених від інших осіб фінансових активів, з метою отримання прибутку або збереження реальної вартості фінансових активів,

- пп. 4, 6, 7 та 14 Статті 4 Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг», відповідно до яких фінансовими вважаються, зокрема, такі послуги, як залучення фінансових активів із зобов'язанням щодо наступного їх повернення, надання коштів у позику, в тому числі і на умовах фінансового кредиту, надання гарантій та поручительств,

і робить висновок, що «кредитні спілки при наданні та поверненні суми кредиту, платі за користування кредитом, залученні депозитів, платі, яка нараховується на вклади, що знаходяться на депозитних рахунках, оплаті кредитній спілці за надання гарантій і поручительств та інших фінансових послуг, передбачених чинним законодавством, якщо розрахунки проводяться в готівковій формі, мають застосовувати РРО та видавати відповідний розрахунковий документ встановленої форми».

Таким чином **Державна фіскальна служба визнає операції, що здійснюються кредитними спілками розрахунковими операціями, а членів кредитної спілки – покупцями.**

Проте, у такому разі на кредитні спілки прямо поширюється виключення зазначене в п.1 Статті 9 «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг», а саме:

<p align="center">Норма Закону України „Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг”</p>	<p align="center">Норми інших законодавчих актів та коментарі</p>
<p>Стаття 9. Реєстратори розрахункових операцій та розрахункові книжки не застосовуються: 1) при здійсненні торгівлі продукцією власного виробництва (крім технічно складних побутових товарів, що підлягають гарантійному ремонту) підприємствами, установами і організаціями усіх форм власності, крім підприємств торгівлі та громадського харчування, у разі проведення розрахунків у касах цих підприємств, установ і організацій з оформленням прибуткових і видаткових касових ордерів та видачею відповідних квитанцій, підписаних і завірених печаткою у встановленому порядку;</p>	<p>Закон України „Про захист прав споживачів” Стаття 1. Визначення термінів. 3) виконавець - суб'єкт господарювання, який виконує роботи або надає послуги; 17) послуга - діяльність виконавця з надання (передачі) споживачеві певного визначеного договором матеріального чи нематеріального блага, що здійснюється за індивідуальним замовленням споживача для задоволення його особистих потреб; 19) продукція – будь-які виріб (товар), робота чи послуга, що виготовляються, виконуються чи надаються для задоволення суспільних потреб; 22) споживач - фізична особа, яка придбаває, замовляє, використовує або має намір придбати чи замовити продукцію для особистих потреб, безпосередньо не пов'язаних з підприємницькою діяльністю або виконанням обов'язків найманого працівника; ПРАВОВА ПОЗИЦІЯ, яка висловлена Верховним Судом України в Постанові від 28 вересня 2016 року у справі N 6-1699цс16 „Стаття 1 Закону України "Про захист прав споживачів" визначає: споживачем є фізична особа, яка придбаває, замовляє, використовує або має намір придбати чи замовити продукцію для особистих потреб, безпосередньо не пов'язаних з підприємницькою діяльністю або виконанням обов'язків найманого працівника (пункт 22); продукція - це будь-які виріб (товар), робота чи послуга, що виготовляються, виконуються чи надаються для задоволення суспільних потреб (пункт 19); послугою є діяльність виконавця з надання (передачі) споживачеві певного визначеного договором матеріального чи нематеріального блага, що здійснюється за індивідуальним замовленням споживача для задоволення його особистих потреб (пункт 17); виконавець - це суб'єкт господарювання, який виконує роботи або надає послуги (пункт 3). ...Вкладник за договором депозиту є споживачем фінансових послуг, а банк їх виконавцем ...”</p>
<p>ЗАГАЛЬНИЙ ВИСНОВОК: 1. Послуги кредитної спілки є продукцією, яка надається членам кредитної спілки, із проведенням розрахунків у касі кредитної спілки з оформленням прибуткових і видаткових касових ордерів та видачею відповідних квитанцій, підписаних і завірених печаткою у встановленому порядку. Отже, кредитні спілки не мають застосовувати РРО згідно п. 1) Статті 9 Закону України „Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг”</p>	